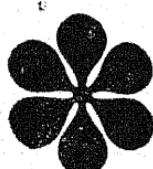

मुळे ते महाराजांच्या (साईबाबांच्या) दर्शनाकरिता आले, त्यांनी पोलिस खात्यातील नोकरीचा राजीनामा दिला व साईबाबांच्या सेवेत रुजू झाले. साईबाबांच्या आशीर्वादाने त्यांना “संत कवी दासगणू महाराज” ही पदवी मिळाली. एकदा शुभपर्वकाळ आलेला पाहून दासगणूच्या मनात गंगा यमुनाच्या संगमावर प्रयाग क्षेत्रात स्नान करण्याचा विचार आला. शिरडीला बाबांच्या परवानगी शिवाय कोगासही बाहेर गावी जाता येत नसे. दासगणू साईबाबां जबळ गंगा स्नानास जाण्याची परवानगी मागण्यास गेले. बाबा मधुर हास्य करून काय जरूरी आहे, आपले प्रयाग येथेच आहे, मनामध्ये दृढ विश्वास मात्र पाहिजे. इतके बोलताच खरोखरच अद्भूत चमत्कार घडला. दासगणूनी बाबांची आज्ञा शिरसावंद्य मानून पायावर डोके ठेवले आणि बाबांच्या दोन्ही अंगुष्ठीतून गंगा यमुनाच्या पवित्र पाण्याचा झरा झुळू झुळू घाहू लागला हा चमत्कार पाहून दासगणूना गहिवरून आले त्यांचे डोळे पाण्याने भरले आणि बाबांची अगाध लीला पाहून आनंदात भ्रणाले.

शिरडी माझे पंढरपूर । साईबाबा रमावर
 शुद्धभक्ति चंद्रभागा । भाव पुणिलिक जागा
 या हो या हो अववे जन । करा बाबांसी वंदन
 गणू म्हणे बाबा साई । धाव पाव माझे आई ॥

“अनंत कोटी ब्रह्मांड नायक राजाधिराज योगीराज”

“सद्गुरु सच्चीदानंद श्री साईनाथ महाराज की जय”

साईबाबांच्या दर्शनाला जायचं

(चाल - दत्त दर्शनाला जायचं)

साईबाबांच्या दर्शनाला जायचं जायचं जायचं ...

आनंद पोटात माझ्या मावेना मावेना

आनंद गगनात माझा मावेना ॥१॥

गेलो शिर्डीला थेट

घेतली साईची भेट

या या भक्ताची भूक काही भागेना भागेना भागेना ॥१॥

गेलो वनात थेट

घेतली साईची भेट

सूर्याचा प्रकाश काही डोंगराआड राहिना राहिना राहिना ॥२॥

आला लिंबीणीखाली थेट

घेतली बाबांची भेट

त्या कडुळिंबीणीचा रस कडू लागेना लागेना लागेना ॥३॥

गेलो मशिदीत थेट

घेतली साईची भेट

या-या भक्ताची तहान साईविना जाईना जाईना जाईना ॥४॥

आनंद गगनात माझा मावेना मावेना मावेना

—श्री. संताष्ठ गोविंद भिंगाडे
घाटकोपर, भटवाडी, मच्छीमार्केटच्या पाठीमागे,
दत्त निवास, खो. नं. ११
घाटकोपर, मुंबई ४०० ०८४.

कुठे शोधिसी साईनगरी

कुठे शोधिसी 'साईनगरी' कुठे शोधिसी साई
असूनि अंतरी उगा शोधिसी त्याच द्वारकामाई ॥१॥

आग्नी पेटवुनी चिमटचातून, चिलीम उचलोनी चांदभाईला
दृष्टि देवुनि अंधाला, सूष्टी दाविली मार्तडाला
वास्तव्यासी भरूनी राहिला, कां बघसि रे आकाशी ४४४
कुठे शोधिसी साई ॥१॥

पाणी ओतूनी पणत्यामधुनो, दिवे जाळीले पुण्यनगरी,
कधी फकिरी वेषी फिरूनी, अन्नासाठी द्वारो-द्वारी,
रूप घेऊनि द्वारी तुझ्या, येत असे साक्षाती ४४४
कुठे शोधिसी साई ॥२॥

चमत्कार घडे त्या लीलामधुनी, व्याधि पळतसे त्या उदीतूनी
अद्वेचा उपमंत्र देवुनि, सबुरीसाठी वाट पाहोनि
जागृत करीती बाबासाई, किमया करोनी भजनी ४४४
कुठे शोधिसी साई ॥३॥

साई पहुडती त्या विटेवरी, साई डोलती त्या शिळेवरी
कधी प्रचिती माध्यमातूनी, दिसती तुजला त्या स्वप्नांपरी
हाय पामरा, मनी वसूनि कां होतोस रे उदासी ४४४
कुठे शोधिसी साई ॥४॥

कुठे शोधिसी साईनगरी कुठे शोधिसी साई
असूनि अंतरी उगा शोधिसी त्याच द्वारकामाई ।

—श्री. संजय केशव परळकर
नाना निवास, (तिसरा मजला),
गोखलेरोड, (साऊथ)
दादर पोलिस स्टेशन समोर, दादर, मुंबई २८.

मी तुझे काय बिघडविले

हे साई बाबा मी तुझे काय बिघडविले
 तू दर्शन मला नाहीं दिघले
 तुझ्या दर्शनाचे वेड मला लागले
 तू माझे मनोगत नाही पुरविले
 हे साई बाबा ॥१॥

रात्रंदिवस तुझे ध्यान केले
 तू स्वप्नात पण दर्शन नाहीं दिघले
 असे काय माझ्याच्याने चुकले
 हेच मला अजूनही नाहीं समजले
 हे साई बाबा ॥२॥

मला कधी वाटते तू टाकून मला दिले
 पण जर असे झाले तर मग सर्व नष्ट झाले
 मग या मिथ्या जगात काय उरले
 हे साई बाबा ॥३॥

आता तरी घे माझ्या विनंतीची काळजी
 समजेन मी त्याला माझी धन संपत्ति निजी
 नको करु आता येण्याला उगीच उशीर
 नाहीं तर तुटून जाईल माझा धीर।
 हे साई बाबा ॥४॥

—प्रो. एच. बी. महाले, एम्. एस्सी.

अध्यक्ष, गणित विभाग,

ज. ह. शासकीय महाविद्यालय, वैतूल, म. प्र.

नांदा सौख्यभरे

डॉ. इनामदार व डॉ. मुळे शुभविवाह

श्रीसाईलीलाच्या लेखिका व शिरडी येथील श्रीसाईनाथ विद्यालयातील सेवा-निवृत्त शिक्षिका सौ. उवाताई प्रभाकर मुळे यांची कन्या डॉ. संजीवनी एम. डी. हिंचा विवाह डॉ. अविनाश इनामदार एम. एस., याचे वरोबर १८ ऑगस्ट १९८३ रोजी कस्तुरबा हॉल, राहुल चित्रपट गृहाजवळ, गणेशखिड रोड, येथे मोठ्या थाटाने साजरा झाला. वधूवरांना शुभाशिवाद देण्याकरिता विविध क्षेत्रातील नामवंत मंडळी हजर होती. वधूवरांचे मनःपूर्वक अभिनंदन.

साई भगवान्

(अहिराणी गीत)

उंडारना वारा वारा
जेठ आखाडमा
पडे पानीन्या धारा
शिरडी गावमा ॥

आमी जातस जत्राले
पानी उघडेना
वारा वाजे पखाले
कोनज ऐकेना ॥

तुना साई दर्सनाले
उम्या आया बाया
माथा टेकी पायरीले
धन्य आत्मा ज्ञाया ॥

सई करे कट कट
जलदी जावाना
माले ज्ञाये आवघड
शिरडी गावमा ॥

लीला महने वनवन
नको करु बाबा
साई महा भगवान
राहे शिरडीमा ॥

४८

—सौ. लीला डी. मराठे धुळे

श्रीसाईनाथ सेवा मंडळ, नवापूर

रविवार ता. २४-७-८३ रोजी गुरुपौर्णिमा उत्सव शिवालय मंदिर,
घनदाट रोड, येथे थाटात साजरा ज्ञाला. समारंभाचे प्रमुख पाहुणे म्हणून
नवापूरचे प्रतिष्ठित नागरिक व रूपम चित्रमंदिरचे मालक श्री. ताराचंद
रामचंद्र चौधरी हे उपस्थित होते.

श्री. गणेशपंत दिघे साईचरणी विलीन

१४२

श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडीच्या दादर येथील साई निकेतन या कायलियातील वरिष्ठ लेखापाल कु. रेखाताई दिघे यांचे पिताजी श्री. गणेश नारायण दिघे यांचे सोमवार ता. ८ ऑगस्ट ८३ रोजी सकाळी ८ वा. १० मि. हृदयविकाराच्या झटक्याने देहावसान झाले. निधनसमयी त्यांचे वय ८२ वर्षांचे होते.

श्री गणेशपंत हे मूळ गुजरातमधील कढीपाटणचे. शिक्षणाच्या निमित्याने ते मुंबईला आले. माटुंगा येथील व्ही. जे. टी. आय. मधून त्यांनी विविहग मास्टर्स-चा अभ्यासक्रम पूर्ण केला होता. मुंबापुरीतील त्यावेळच्या सुप्रसिद्ध अशा मधून मूदन मिळमध्ये ते विविहग मास्टर होते. तेथली त्यांची कारकीर्द गाजली. उत्तमप्रकारे तेथील सेवा करून ते योग्यवेळी सेवानिवृत्त झाले. त्यांच्या तेथल्या गौरवपर कारकीर्दमुळे अनेक गिरण्यांमधून उल्लागार म्हणून त्यांना निमंत्रण आली परंतु ती त्यांनी स्वीकारली नाहीत. परदेशातूनही विशेषतः जपान मधूनही त्यांना निमंत्रण आले होते पण तेही त्यांनी स्वीकारले नाही.

भक्तीमार्गाकडे त्यांचा ओढा होता. वाचनाची त्यांना मनस्वी आवड होती. ते दत्ताचेही उपासक होते.

त्यांच्या पश्चात् त्यांच्या पत्नी श्रीमती शारदा, चार कन्यका व तीन पुत्र व असंख्य मित्र परिवार आप्तनातलग, नातवंडे आहेत.

श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडी दिघे कुटुंबियांच्या दुःखात सहभागी आहे.

श्रीसाई मृतात्म्यास चिरशांती व सद्गती देवो.

शिरडी वृत्त माहे जुलै १९८३

या महिन्यात गुरुपौर्णिमा उत्सवाकरिता आलेल्या साईभक्तांची व श्रीसाई-बाबांचे दर्शनाकरिता पंढरपूर याच्रेस जाणारे व पंढरपूरहून येणारे अशा साई-भक्तांची फारच गर्दी झाली होती. हा उत्सव शनिवार दि. २४-७-८३ ते सोमवार दि. २६-७-८३ पर्यंत श्रींच्या समाधी मंदिरात मोठ्या थाटात साजरा झाला. नामांकित कलाकार सुर-मणि कमलाकर परळीकर, परभणी, श्री. चंद्रशेखर गाडगीळ, सौ. रश्मी गाडगीळ, श्री. जयवंत कुलकर्णी, श्री. प्रकाश धांगेकर, मुंबई वर्गेरे कलाकारांच्या हजेन्या झाल्या. ह. भ. प. गंगाधरखुबु व्यास, डोंबीवली यांचे कीर्तन झाले.

गुरुपौर्णिमा उत्सव - पहिला दिवस :- शनिवार दि. २३-७-८३ रोजी पहाटे ५ वा. मंदिर उघडले ५-१५ वा. काकड आरती झाली. स्काळी ६ वा. श्रींच्या फोटोची व पोथीची मिरवणूक समाधि मंदिरातून गुस्थानमार्ग द्वारकामाईत गेली. त्याठिकाणी “श्रीसाईसच्चरित” अध्याय वाचनास सुरवात झाली. श्रींचे मंगलस्नान, अभिषेक, पूजा, आरती नित्याचे कार्यक्रम झाल्यावर दुपारी ४-३० ते सायंकाळी ६-३० पर्यंत ह. भ. प. श्री. गंगाधरखुबु व्यास, डोंबिवली यांचे सुश्राव्य कीर्तन झाले. रात्री ७-३० ते ९-०० व ९-३० ते ११-०० पर्यंत सूरमणि श्री. कमलाकर परळीकर, परभणी यांचे गायन झाले. रात्री ९-१५ वा. श्रींच्या पालखीची मिरवणूक निघाली. पालखीस आकर्षक विद्युत रोषणाई करण्यात आली होती. ११-३० ला पालखीची मिरवणूक गावातून फिरून आल्यावर शेजारती झाली.

उत्सवाचा मुख्य दिवस :- रविवार दि. २४-७-८३ रोजी पहाटे ५ वा. मंदिर उघडले. उत्सवाचा मुख्य दिवस असल्यामुळे साईभक्तांची गर्दी बरीच होती. ५-१५ वा. काकड आरती सुरु झाली. ६ वा. श्रींच्या फोटोची व पोथीची अध्यायवाचन समाप्ती मिरवणूक द्वारकामाईतून गुस्थान मार्ग समाधि मंदिरात आली. त्यानंतर श्रींचे मंगलस्नान झाले. नित्याचे कार्यक्रमा व्यतिरिक्त दुपारी ४-३० ते ६-३० पर्यंत ह. भ. प. गंगाधरखुबु व्यास यांचे कीर्तन झाले.

सायंकाळी ७ वा. धुपारती झाल्यावर रात्री ९-१५ वा. श्रींच्या रथाची मिरवणूक समाधी मंदिरातून वाढांच्या गजरात निघाली, सनई, चौघडा, टाळ,

मुदुग, गायन, भजन, रहाता बैंडपथक, पुणे येथील मूर ब्रॉस बैंड पथक, डफ, टोल, अशा थाटात लाईटने सुशोभित केलेला रथ संस्थानचे गुरुस्थान नजिक आला. त्या ठिकाणी संस्थान कर्मचारी व ग्रामस्थ लोकांनी भारूड-गारूड कार्यक्रम केले. पुण्याचे श्री. रघुनाथ बाबूराव सांडभोर, यांनी नकलांचे कार्यक्रम केले. भारूड-गारूड कार्यक्रमात सर्वश्री तुकाराम परदेशी, एकत्राथ पा. कोते, रविंद्र जोशी, रामचंद्र पा. कोते, किसन हनुमंता पा. गोंदकर, श्री. बापू आरणे, बाबू जाधव, श्री. अण्णा सुर्यभान गोंदकर, रमेश उदावंत शिरडी यांनी भाग घेतला. त्यानंतर रात्री १२-३० वा. मिरवणूक मंदिरात आली, व मिरवणकी-तील लोक कलाकारांच्या कार्यक्रमात सामील झाले. सौईभक्तांना श्रीच्या दर्शनासाठी मंदिर रात्रभर खुले ठेवण्यात आले होते.

उत्सवाचा ३ रा दिवस :- सोमवार दि. २५-७-८३ रोजी सकाळी ६ वा. श्रीचे मंगलस्नान झाले. सकाळी ७-३० ते ८-३० पर्यंत गुरुस्थान ठिकाणी रुद्राभिषेक झाला. सकाळी ११ ते १२-०० पर्यंत ह. भ. प. गंगाधरबुवा व्यास यांचे कालाकीर्तन झाले. दहीहंडी कार्यक्रम झाल्यावर माध्यान्ह आरती झाली. व साईभक्तांना तीर्थप्रसाद वाटण्यात आला. रात्री ७-३० ते १०-०० पर्यंत श्री. प्रकाश धांगेकर, मुंबई यांचे गायन झाले. त्यानंतर शेजारती झाली व उत्सव समाप्त झाला.

काहीं कलाकारांनी श्रीचे पुढे हजेरी दिली. ती खालीलप्रमाणे :-

- कीर्तन** - १) ह. भ. प. गजानन महाराज, कुंभेफळ.
 २) ह. भ. प. विश्वनाथबुवा आळेकर भिवंडी
 ३) ह. भ. प. गंगाधरबुवा व्यास डोविवली
 ४) सौ. अनुसुयाबाई कडूकर, यवतमाळ.

- प्रवचन** - १) ह. भ. प. जगन्नाथ महाराज वावचौरे, शिरडी.
 २) ह. भ. प. रघुनाथ कृष्ण कारखानीस, पुणे.

भजन, गायन, वाचक, नृत्य वर्गे :- (१) श्री. साईनाथ भजनी मंडळ, शिरडी, (२) श्री. साईधाम भजनी मंडळ, बोरीवली, (३) श्री. हरीनाम संकीर्तन भजनी मंडळ, बेळगाव, (४) श्री. आर. गंगाधर, मुंबई, (५) श्री. दीनानाथ ठाकरे, नागपूर, (६) सौ. निर्मला नायडू, शिरडी, (७) पंडीत जसराज, मुंबई, (८) कु. पद्मजा फेणाणी, माहीम, (९) श्री. भैवरलाल मुदंडा

नासिक रोड, (१०) श्री. मनोहर हरीभाऊ लोणकर, पुणे, (११) श्री. गोविंद शामराव लोणकर, (१२) श्री. सुनिल शामराव लोणकर, (१३) श्री. गगाधर जाधव, (१४) श्री. राजाराम गगाधर जाधव, (१५) श्री. जगन्नाथ जयंता नगरकर, (१६) श्री. तुकाराम माधवराव दैठणकर, (१७) श्री. अशोक माधवराव दैठणकर, (१८) श्री. श्रीराम व्ही. सातडेकर, परेल, (१९) श्री. ललितकुमार जोशी, (२०) श्री. शिवाजी धुमाळ, शिरडी, (२१) सूरमणि श्री. कमलाकर मु. परलीकर, परभणी, (२२) सौ. शकुंतला कमलाकर परलीकर, (२३) श्री. शशांक शहाणे, (२४) श्री. किरण भावटणकर, (२५) श्री. यज्ञेश्वर लिंबेकर, (२६) श्री. ज्ञानेश्वर जगन्नाथ नगरकर, (२७) श्री. शांताराम लक्ष्मण राऊत, (२८) श्री. दामूअण्णा दलवी, श्रीरामपूर, (२९) श्री. पांडुरंग गुरव, (३०) श्री. अशोक दामूअण्णा दलवी, (३१) श्री. भोलानाथ रा. समेत, मुंबई, (३२) श्री. रावसाहेब देशमुख, अमरावती, (३३) सौ. लक्ष्मीबाई थत्ते, श्रीरामपूर, (३४) श्री. नाईक सर, (३५) सौ. सुलोचना कुलकर्णी, (३६) सौ. शरयू मराठे, शिरडी, (३७) सौ. शकुंतला जोशी, नासिक, (३८) श्री. वामदेव गणपत शिंदे, दौँड, (३९) श्री. तुकाराम महादेव दैठणकर, (४०) श्री. गजानन दत्तात्रेय दैठणकर, (४१) श्री. दत्ताराम गणपत साळुके, मुंबई, (४२) श्री. कल्याण चौधरी, कलकत्ता, (४३) श्री. अद्वृल काढव नियाशी, (४४) श्री. जयवंतराव कुलकर्णी, मुंबई, (४५) श्री. अरविंद म्हात्रे, मुंबई, (४६) श्री. अनंत पांचाळ, (४७) श्री. मनोहर कदम, (४८) श्री. सुरेश कुलकर्णी, (४९) श्री. मनोहर घडले, मुंबई, (५०) श्री. मोहन कळवा, (५१) श्री. धनंजय कदम, (५२) श्री. यशवंत गव्हाणकर, (५३) लीलाधर काटकर, (५४) श्री. देवीदास वाघचौरे, (५५) श्री. चंद्रशेखर गाडगीळ, (५६) सौ. रश्मी गाडगीळ, (५७) श्री. संजय मिडे, पुणे, (५८) श्री. हरीश शहा, (५९) श्री. आदेश बाबूराव पुणे, (६०) श्री. दत्तात्रेय खेडकर, (६१) रेखा मडावी, नागपूर, (६२) विमल शिंके, (६३) राजकुमार बार्षीकर पुणे, (६४) श्री. पुण्डलिक दग्जी वाघ, (६५) श्री. शामु पुण्डलीक वाघ, (६६) श्री. शिवराम बिडवे, संगमनेर, (६७) श्री. नंदकुमार पुरोहित, शिरडी, (६८) श्री. आप्पा सामंत, मुंबई, (६९) श्री. शेख नवाब अमर पटेल, अस्तगाव, (७०) श्री. राजाभाऊ देशपांडे, पुणे, (७१) सदाशिवराव जाधव, सांगली, (७२) क्षीरसागर विठ्ठलराव, (७२) श्री. ज्ञानोबा तात्याबा वाडेकर, (७३) श्री. ज्ञानेश्वर वैद्य, शिरडी, (७४) श्री. ललीतकुमार देवकृष्ण जोशी, (७५) श्री. श्रीकृष्ण सदाशिव मिडे, (७६) श्री. सिद्धेश्वर सोपानराव पिटले, (७७) श्री. अशोक आढाव, पुणे, (७८) श्री. कुलकर्णी महेश जनार्दन, (७९) सौ. सविता गीजरे, शिरडी, (८०) श्री. एस. व्ही.

धुमाळ, (८१) श्री. अस्ण सोमण, संगमनेर, (८२) श्री. प्रकाश बरडे, संगमनेर, (८३) श्री. भिकाजी बिडवे, शिरडी, (८४) श्री. संजय कुलकर्णी, सावळीविहर, (८५) निर्मला नायडू, शिरडी, (८६) श्री. नागेश गंगाधर दिवाकर, पुणे, (८७) भान्यशाली अनिलराव कन्नडकर, वैजापूर, (८८) श्री. चंद्रशेखर मनोहर देशपांडे, पुणे, (८९) श्री. सुहास कुलकर्णी, मुळुड, (९०) श्री. मधुकर सोनवणे, बडोदा, (९१) श्री. राजेंद्र दत्तात्रय राऊत, (९२) श्री. माधव तुकाराम तुपे, पुणे, (९३) श्री. सखाराम राघुजी गुरव, कोपरखाव, (९४) रंजन लांजेकर, (९५) श्री. दिलीप बिडवे नासिक, (९६) श्री. मनोहर हरीभाऊ लोणकर, पुणे, (९७) श्री. सुनील लोणकर, (९८) श्री. प्रसाद पुडे, (९९) श्री. गंगाधर धोडोदा जाधव, (१००) श्री. जितेंद्र गंगाधर जाधव, (१०१) श्री. वसंत दामोदर रासने, (१०२) श्री. शिवाजीराव कदम, समशेरपूर, (१०३) श्री. बाठासाहेब गंगाधर साधू, (१०४) श्री. मुरली उंबरीकर, नागपूर, (१०५) श्री. नंदकुमार जगत्नाथ आढाव, मयुर ब्रास बँड, पुणे, (१०६) श्री. शशीकांत दलवी, मुंबई, (१०७) श्री. विलास राजाराम महाडीक, (१०८) श्री. सतीश राव, (१०९) श्री. शिवदास शिरोडकर, (११०) श्री. सुरेश राजाराम आंजलेकर, (१११) श्री. अभयकुमार मीरे, (११२) श्री. राजनशेठ सातवरे, (११३) श्री. अनिल कोऱ्डिकर, (११४) श्री. मास्ती (बारकूशेठ), (११५) श्री. वसंत जोशी, (११६) श्री. विलास पावसकर, (११७) श्री. रघुनाथ बाबूराव सांडभोर, पुणे, (११८) श्री. यशवंत नाईक, मुंबई, (११९) श्री. विलास परलकर, (१२०) श्री. विवेक मुळे, (१२१) श्री. महेश सावर्डेकर, (१२२) श्री. प्रदीप रासन, नगर, (१२३) श्री. प्रदीप पडसे, मुंबई, (१२४) श्री. रमेश नारेकर, (१२५) श्री. संदीप यशवंत चव्हाण, (१२६) श्री. प्रकाश बाबूराव खाडगळ, वसई, (१२७) श्री. कमलाकर तपस्वी, पुणे, (१२८) श्री. श्रीपाद शंकर साठे, दौँड, (१२९) श्री. प्रभाकर दत्तात्रय पारखे पुणे, (१३०) श्री. न. र. यण्णराव तपस्वी, पुणे (१३१) श्री. अनिल ब. गलाणे, पुणे, (१३२) श्री. बाबाजी गरुड, (१३३) श्री. सुर्यकांत जाधव, (१३४) श्री. बी. एस. भागवत, (१३५) श्री. वसंत धुमकर, सेंटल रेलवे रोवर्स टीम, मुंबई, (१३६) श्री. जयंत जगत्नाथ नगरकर, (१३७) श्री. संगम मित्र मंडळ, सातपाडी, (१३८) श्री. प्रकाश कुटेमाट, मुंबई, (१३९) श्री. सुरेश गमरे, (१४०) श्री. प्रकाश धांगेकर, मुंबई, (१४१) श्री. भोजराज साळवी, (१४२) श्री. दादा महाजन, (१४३) श्री. बर्बे, (१४४) श्री. त्रिवेदी (१४५) श्री. चंद्रसेन साळगावकर, शिरडी, (१४६) श्री. आनंद दत्तात्रय करंबेळकर, शिरडी, (१४७) श्री. शंताराम मिराणे, (१४८) श्री. रवुनाथ नागरे, (१४९) श्री. चतुर्भुज नागरे, (१५०) श्री. माणिक साळी, (१५१)

श्री. मधुकर भालेराव, (१५२) डॉ. ठोसर, अखिल भारतीय गुरुदेव सेवा मंडळ,
गुरुकुंज, अमरावती, (१५३) श्री. वनवासी मंडळ, कोलहेवाडी, (१५४) श्री.
ज्ञानेश्वर, भजनी मंडळ, नांदुखी,

हवापाणी :— शिरडी येथील हवापाणी उत्तम असून रोगराई काही नाही. शिरडीत प.वस.चे प्रमाण कमी आहे. श्रीसाईबाबांचे लेंडीबागेतील बावडीची खोली बाढविणेत आल्याने वरेचसे पाणी उपलब्ध झाले आहे. त्या पाण्याचा वापर सध्या भोजनगृहाकरिता होत आहे.

उत्सवाचे मुख्य दिवशी संस्थानचे वतीने श्री. साईनाथ हॉस्पिटल, शिरडी येथे हाफकिन इन्टिट्यूट, मुंबई यांचे सहकार्याने रक्तदान शिवीर आयोजित करण्यात आले होते. शिरडी वासियांनी, संस्थान कर्मचारी व साईभक्तांनी रक्तदान केले. एकूण १०५ लोकांना रक्तदान केले. रक्तदान करण्यात संस्थान तकै एक स्टीलची थाळी भेट देण्यात आली. या शिवीरास सौ. चंगपा, श्री. अयणीकर, व मौ. जावकर, मुंबई, डॉ. प्र. श्री. देशपांडे, व डॉ. म. य. देशमुख यांनी अपार कष्ट घेऊन शिवीर यशस्वी केले.

उत्सव व्यवस्थितरित्या पार पाडण्याचे कामी संस्थानचे कोर्ट रिसीव्हर श्री. क. हि. काकरे, शासकीय अधिक्षक, श्री. नद. चि. पाठक, मुख्य लेखा विकारी श्री. वि. श्री. आपटे आणि सर्व खाते प्रमुख व संस्थान कर्मचारी वर्ग यांनी अत्यंत परिश्रम घेतले.

श्री. निवृत्ती गोंदकर पाटील यांचे निधन

शिरडी येथील रहिवासी श्री. निवृत्तीनाथ गोंदकर पाटील यांचे १९-४-८३ रोजी शिरडी येथे निधन झाले. श्रीसाईलीला लेखक कवी स्नेह समेलनास ते नित्य येत असत, व भक्तिभावाने अभंग पदे म्हणत असत. शेवटपर्यंत त्यांची प्रकृती ठणठणीत होती. विशेष म्हणजे ते श्रीसाईबाबांना पाहिलेले, त्यांचे अनेकदा दर्शन घेतलेले व जवळ जवळ त्यांच्याच सहवासातील एक भक्त होते. त्यांनी उम्या हयातीत श्रीसाईबाबांच्या वेळेपासून तो शेवटपर्यंत शिरडी कधी सोडली नाहीं.

श्रीसाई त्यांच्या आत्म्यास चिरशांती देवो.

साईंबाबा संस्थान शिरडीची प्रकाशने

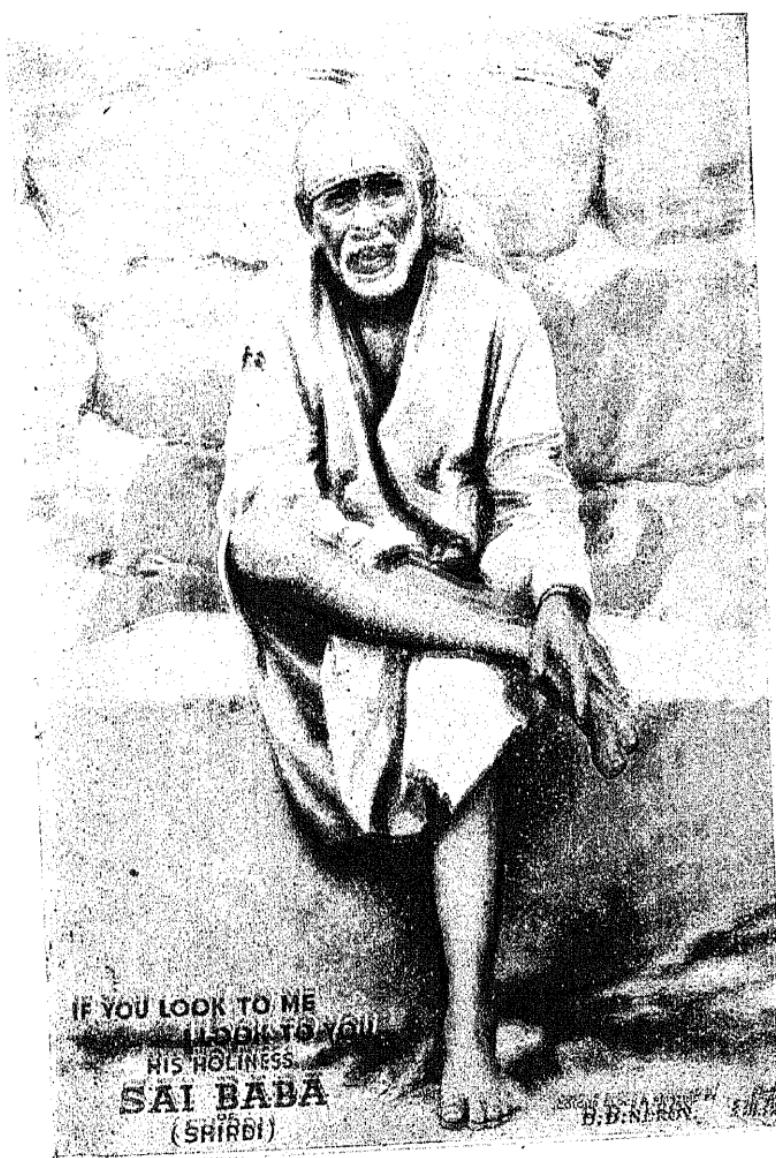
अ. क्र.	पुस्तकाचे नाव	भाषा	किंमत रु. पैसे	पो. व पॉकिंग रु. पैसे
१)	श्री साईंचरित्र	मराठी	२२=००	६=००
२)	"	इंग्रजी	१३=५०	४=००
३)	"	हिंदी	१२=००	४=००
४)	"	गुजराथी	१२=००	४=००
५)	"	कन्नड	१०=००	४=००
६)	"	तेलगू	१३=००	४=०६
७)	"	तामील	१२=००	४=६०
८)	श्री साईंलीलामृत	मराठी	७=५०	३=००
९)	"	हिंदी	७=००	३=५०
१०)	"	गुजराथी	४=२५	३=००
११)	अवतार व कार्य	मराठी	४=००	३=००
१२)	स्तवन मंजरी	मराठी	०=२५	३=००
१३)	"	गुजराथी	०=२०	३=००
१४)	सगुणोपासना	मराठी	०=१०	३=००
१५)	"	गुजराथी	०=५०	३=००
१६)	तेलगू पुजाविधी	तेलगू	छपाई चालू	आहे.
१७)	चार अध्याय	मराठी	१=२५	३=००
१८)	श्रीसाईंबाबा आफ शिरडी (भरच्चा)	इंग्रजी	५=००	३=००
१९)	किर्तनमाला	मराठी	०=७५	३=००
२०)	सचित्र साईंबाबा	मराठी	४=००	३=००
२१)	शिरडी दर्शन	इंग्रजी	४=५०	३=००
२२)	मुलाचे साईंबाबा	मराठी	१=७५	३=००
२३)	"	इंग्रजी	१=७५	३=००
२४)	"	तेलगू	छपाई चालू	आहे.
२५)	"	गुजराथी	१=५०	३=००
२६)	"	हिंदी	१=५५	३=००

(कवहर पृष्ठ ३ वर्णन)

१७)	ग्रेट सेट श्री साईबाबा	मराठी	०=५०	३=००
१८)	श्री साईबाबा दि सुपरमेन	इंग्रजी	५=२५	३=००
१९)	शिरडी गाइड	इंग्रजी	१=५०	३=००
२०)	"	मराठी	१=५०	३=००
२१)	शिरडी गाइड	गुजराथी	१=५०	३=००
२२)	"	हिंदी	छपाई चालू	आहे.
२३)	कदाचाय	मराठी	०=९०	३=००
२४)	भीसाईलीला, अधिकृत मासिक	मुख्यपत्र मराठी व इंग्रजी वार्षिक वर्गणी	१०=००	प्रत्येकी प्रत १=००
			(डी. पी. ची पद्धत नाही)	

अ.क्र.	फोटोचे नाब	फोटो साइज	किंमत रु. पैसे	पो. व पॉर्टिंग रु. पैसे
१)	आशिर्वाद फोटो	१४"X२०"	१=६५	३=००
२)	"	१०"X१४	१=१०	३=००
३)	"	७"X१०"	०=५५	३=००
४)	"	४"X५"	०=२०	३=००
५)	"	२"X३"	०=१५	३=००
६)	दगडावर बसलेले वाबा (रंगीत)	१४"X२०"	१=६५	३=००
७)	" (काळा पांढरा)	१४"X२०"	१=६५	३=००
८)	मूर्ती फोटो	१३"X१८"	३=७५	३=००
९)	"	१३"X१८"	१=००	३=००
१०)	झारकामाई कॅमेरा (रंगीत फोटो)	१०"X२०	१=१०	३=००
११)	" (काळा पांढरा)	१०"X१४"	०=८५	३=००
१२)	कॅमेरा झारकामाई फोटो "	९"X१२"	१=१०	३=००
१३)	" (रंगीत)	९"X१२"	१=६५	३=००
१४)	निला	९X१३	०=७५	३=००
१५)	भीसाईबाबाचे पत्त्याचे कॅलेंडर	---	१६=००	८=००

मुद्रक : पांडुरंग मोरे बोम्बे नेशनल प्रिन्टर्स प्रा. लि., ४२, ची. डी. अवेकर मार्ग,
बदामी, मुंबई ३१, संपादक व प्रकाशक : श्री. क. हि. फालकरे, साई निकेतन,
डॉ. ऑवेकर रोड, खोदादाद सर्कलजवळ, प्लाट नं. ८०४ बी. दादर, मुंबई १४

IF YOU LOOK TO ME

LOOK TO ME

HIS HOLINESS

SAI BABA

(SHIRDI)

B.B.N.D.R.O.

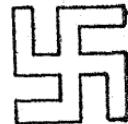
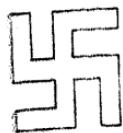
ऑक्टोबर १९८३]

विजयादशमी विशेषांक
साप्ताहिक सामाजिक

[किंमत १ रु.

जगा लावावे सत्पथी । हेचि साईलीलेची कृती ॥

289

श्री साईलीला

श्रीसाईबाबा संस्थान,
झिरडीचे अधिकृत मासिक

: संपादक :

श्री. क. हि. काकरे

रिसिव्हर श्रीसाईबाबा संस्थान, झिरडी

: कार्यकारी संपादक :

डॉ. श्री. दि. प्ररचुरे

श्री. सदानन्द चेंदवणकर

(एम. ए. पी. एच. डी.)

(मराठी आवृत्ती)

(इंग्रजी आवृत्ती)

श्रीसाईवाकसुधा

वर्ष ६२ वे)

किंमत १ रुपया

(अंक ७

अक्टोबर १९८३

दूरध्वनी

श्रीसाईबाबा पंचषष्ठि महानिर्वाण विशेषांक

८८२२५६१

: कार्यालय :

“ साईनिकेतन ”, प्लॉट नं. ८०४-बी, डॉ. आंबेडकर पथ, दादर. मुंबई-४०० ०१४.

वार्षिक वर्गणी रु. १०/- (ट.ख.सह) किरकोळ अंक १ रु. फक्त.

जगा लावावे सत्पथी । हेचि साईलीलेची कृती ॥

श्रीसाई वाक्सुधा

जय जयाजी मूषक वहना ।
विघ्नकानन - निष्टंतना ।
गिरिजानंदना मंगलवदना ।
अभिवंदना करितो मी ॥८॥

लाधो अविघ्न परिसमाप्ती ।
म्हणोनि हेचि शिष्टाचारमुक्ती
इष्ट देवता - नमस्कृती ।
मंगलप्राप्त्यर्थ आदरिली ॥९॥

हा साईच गजानन गणपती ।
हा साईच घेऊनि परशूहाती ।
करेनि विघ्नविच्छिती ।
निज व्युत्पत्ति करूं कां ॥१०॥

हाचि भालचंद्र गजानन ।
हाचि एकदंत गजकर्ण ।
हाचि विकट भग्नरदन ।
हा विघ्नकानन विच्छेदक ॥११॥

हे सर्व मंगल मांगल्या ।
लंबोदरा गणराया ।
अभेदरूपा साई सदया ।
निजसुख निलया नेईगा ॥१२॥

-श्री साईसच्चरित अध्याय १ ला

सुवचन

न हि कश्चिद विजानाति कि कस्य
इवो भवेदिति ।

अतः इवः करणीयानि कुर्यादिद्यैव
बुद्धिमान ।

जीवन हे क्षणभंगूर आहे. देहाचा
भरवसा नसल्यामुळे करण्यास योग्य
अशी कामे त्वरीत करावीत. उद्या
कुणाचे काय होईल हे कोणी सांगू
जाणू शकत नाहीं. म्हणून बुद्धिमान
मनुष्याने उद्या करावयाची कामे
आजच करावीत.

संत कबीराने तर उद्याची कामे आज
व आजची कामे अंताच करावीत
असे सांगितले आहे. —

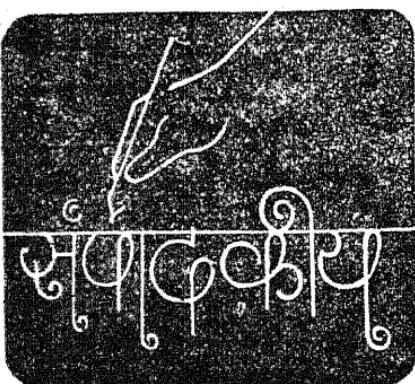
काल करै सो आज कर, आज करै
सो अब, पल में परलै होयगी,
बहुरि करैगा कब ॥

अनुक्रमणिका ऑक्टोबर १९८३

१) संपादकीय	- समाधीचा ^१ संदेश
२) ६५ वर्षपूर्वीची शि. विजयादशमी	- श्री. सदानन्द चेंदवणकर
३) महानिर्वाण	- पंडित वि. तु. बोरगावकर
४) श्री वावांचा उपदेशपर वोध	- सौ. सरोजिनी मुळे.
५) नित्य मी जिवत जाणा हेचि सत्य	- श्री. सुरेश सातपुते
६) श्री साई वावांचे महानिर्वाण	- सौ. उषाताई मुळे
७) स्वर्गारोहण	- श्री. पां. वा. भुतकर
८) जगाच्या कल्याणा संतांच्या विभूती	- सौ. शोभना सोनवलकर
९) श्रीसाई साक्षात्कारी दिव्यावतार	- श्री. रमाकांत पंडित
१०) श्रीसाईच्या समाधीची पासष्ट वर्षे	- श्री. वसंत वामन प्रधान
११) वावांचे दर्शन कोणत्या निमित्याने	- श्री. माधव गोरे
१२) श्रीसाईवावांचे महानिर्वाण	- सौ. मंगला वैद्य
१३) श्रीसाईनाथा कोटी कोटी प्रणाम	- श्री. गणपतराव सामंत
१४) श्रीवावा आणि दक्षिणा	- सौ. उषाताई अधिकारी
१५) श्रीसाईवावांचा महानिर्वाण दिन	- कु. सरल प. खारकर
१६) पुण्यस्मरण	- श्री. त्रिबक द. चावक
१७) श्रीसाई शक	- श्री. संतोष ठाकूर.
१८) साई अभंग	- श्री. सुरेश रामधरणे
१९) महानिर्वाणा लोटली वर्षे ६५	- श्री. मधुकर अंबाडे
२०) साई, साई	- सौ. विजया करंडे
२१) चिरयीवना समाधी	- डॉ. सौ. मालती राहाटे
२२) साई भोले साई भोले	- सौ. कमल इंगळे
२३) साई भूपाळी	- श्री. दामोदर माने
२४) नांदी	- श्री. ज्ञानेश्वर पाटील

समाधीचा संदेश

स. न. वि. वि.

‘मी गेल्यावर माझी हाडे समाधीतून बोलतील, मुंग्यांची रीघ लागाची तशी माणसे शिरडीला येतील.’ साईबाबांचे हे वचन आज अक्षरशः खरे जालेले दिसते. बाबा देहधारी होते तेहा त्यांनी अनेक प्रसंगी अनेक चमत्कार करून दाखविले, कुणी त्यांना जाडुमार म्हणत नाही. त्यांची ‘उद्दी’ हीच त्यांची जाह्न.

साईबाबा आपल्या समाधीतून नवसाला पावतात, इष्ट साध्य करून देतात म्हणून शिरडीला अठरा पगड जातीची गर्दी लोट्ट असते. पानपट्टीच्या ढुकाना-पासून ते थेट स्वयंप्रतिष्ठित व परप्रतिष्ठित लोकांच्या सदनांमात्र साईबाबांच्या प्रस्तिमार्नी, तसेविरीनी, अगदी स्वारी केलेली दिसते. १ नंबरी ब्राम्हणांच्या देवघूरेत साईबाबा आता मानाचे स्थान पटकावून वसले आहेत. गुरुवारचा हार, त्यांना घातलेला, जवळ जवळ घरोघरी दिसेल; आडरस्त्याला रहाणारे व अडमार्नारे वागणारे या समाधिस्त साईबाबांची पूजा करताना दिसतील. महंमद पैगंबराला किंचित विसरून धर्मवेडे मुसलमान शिरडीच्या यात्रेला जात असलेले आज दिसतात. हिंदूंच्या धर्मभोलेपणाबद्दल तर बोलायलाच नको. तेहीस कोटी देवदेवतांचा काफिला अपुरा पडल्यामुळेच की काय, नव्या देवतांची, बाबांची, बुवांची, महाराजांची त्यात प्रत्यही भर घातली जात आहे. श्रद्धाळु पुण्यवंतांची ही नवी जात आता निर्माण होत आहे. याला हिंदूंच्या अठरा पगड जातीचे एकोणिसावे पगडे म्हणायला हरकत कोणाची?

शिरडीला घावणारा भक्तगणांचा वर्ण निरपेक्ष नसून, कामनिक आहे ही गोष्ट नाकवूल करण्यात काही अर्थ नाही. चमत्कारावर पोसली जाणारी मनोवृत्ती खाऱ्या परमार्थ पदावर नेणेच शक्य नाहीं जे केवळ स्वतःच्या स्वार्थांठीच शिरडीची यात्रा करतात, अशांकरता परम अर्थ अथवा परमार्थपथ फार दूर दूर असा आहे. काहीं धनिकांच्या पैशाचांचा ओघ शिरडीकडे वहात असलेला हल्ली दिसतो व त्यामुळे नव्या सुखसोयी तिथे उत्पन्न होत आहेत. पण चालली आहे कुठे ही साई जनाची गाडी?

शिरडीला हिंदुपद्धतीची आरती धुपारती प्रत्यही तिन्ही त्रिकाळ होते तर हरएक दिनी मुसलमानी ‘गलेप’ (समाधीवरचे रंगीत वस्त्र) घातले जाते

हिंदु व मुसलमानी श्रद्धालुपणाचा हा दिलासेवार सलोखा पाहिल्यावर हिंदु-मुस्लीम ऐक्यावटूल येथे धास्ती वाटायचे कारण तरी काय?

साईबाबा भोगलाइतून शिरडीला आले व कर्मधर्म संयोगाने तिथेच स्थायिक झाले. परमाथचि ते पाईक परमेश्वराचे प्रकाशभय दूत. शिरडीच्या रक्ष साळ-रानावर त्यांनी आपला संन्याशाचा संसार थाटला; भूतजातीवरील आपल्या हृदयस्पर्श प्रेमाने तो नटविला. प्रत्यक्ष पशुपक्षी त्यांच्या भोजनात सामिल होत. चार घरे भीक मागून आणलेले गांवढऱ्या गावातले जेवण ते काय असणार? पण भोठचा प्रेमाने साईबाबा ते खात असत. त्यांची प्रसिद्ध होण्यापूर्वी, त्यांचा महिमा लोकांना कळण्यापूर्वी तिथले लोक साईबाबांना एक खिसाट, वेडापिसा फकीर असे म्हणत. पण याच वेडचा फकिरानं पुढे शहाण्यासुत्याना देखील वेड लावल. 'साई साई' म्हणून ते त्याच्या भजनी लागले. काहीं भक्तांनी आयले तम-पन-पन, त्यांना अर्पण केले. गरीब बायांनी आयले सेवाधन त्यांच्या चरणी ओतले. भक्तिभावनेचे अनेक जिवंत झरे शिरडीच्या साळरानावर उफालून वर आले व साईभक्तीची गंगा, गंगामाई मशिदीतून उगम पावून आज दुधडी वहात आहे, व दक्षिणेत पोहोचून या गंगामाईचे पात्र तिथे आज फारच विस्तृत झाले आहे. जगाच्या उद्धाराकरताच संतांचे भूतलावर येणे होत असते. युगानुयुगे, हे चक असेच चालू आहे, कालानामाप्रमाणे देशाप्रमाणे, भावनेप्रमाणे नामहृष वेगाले इतकेच या सर्वं भहापुरुषांचे, भानवी अवतारांचे, अवलियांचे एकच ध्येय, एकच संदेश व एकच उद्देश आणि तो म्हटला की मानवता उन्नत करणे, दिव्यदाला नेणे निरतिशय आनंदाची वाटेकरी करणे. साईबाबांनीही तेच कार्य केले व इ. स. १९१८ मध्ये ते अंतर्धान पावले त्यांनी ते हयात असताना (ते मृत नाहीतच) अनेक भक्तांचे त्यांनी मनोरथ पुरविले संत अमरच असतात व अदृश्यपणे माणसाच्या उन्नतीचे कार्य करीत असतात. त्या परम सततत्त्वाच्या चिदानंदाच्या, कार्यकारी मंडळाचे संत हे सभासद होत. साईबाबांची समाधी आज बोलून राहिली आहे. अनेक सकाम भक्तांना (सकाम भक्त हीन दर्जिचिच) दृष्टांत, साक्षात्कार, बढती, चलती अजूनही सुरु आहे, चालू आहे असे सांगतात. साईबाबांकरता या असल्या भक्तांनी काय केले आहे? हे असले भक्तजन कोणचे कार्य करून राहिले आहेत? स्वतःपलिकडे आहे का त्यांना दृष्टी? लोक-कल्याणाची कोणती नवी सृष्टी त्यांनी निर्माण केली आहे? नुसत्या साईबाबांच्या चमत्कारजन्य कथा फैलावून, त्यांचा संग्रह करून, त्या छापून त्यांचा प्रसार करता करता कोणते जनहित साधले जात आहे? साईबाबा हे बहुजन समाजाचे संत होते, घनिकही त्यांचे भक्त आहेत व पूर्वीही होते. हल्लीच्या भक्तजनात काही अमूलाग्र फरक झाला आहे का? देव ना मानता तुम्ही साईबाबांना? तर मग देव जर तुमची इच्छा पुरवतो तर या तुमच्या देवाची इच्छा -

साईबाबांची इच्छा तुम्ही कधी पुरवणार? का नुसत्या शिरडीच्या वाच्या करणार? साईबाबांची इच्छा तरी काय होती? जी सर्व संतांची इच्छा तीव साईबाबांची; दुसरी काय असणार? पाण्याचं तेल करून ज्यांनी पणत्या लावल्या दीपज्योती पेटवल्या, लोकांच्या हृदयात भक्तिभावाच्या काढवाती लावल्या, त्या समाधिस्त साईबाबांचे उत्तराई कसे होणार आहात तुम्ही? शिरडीच्या रुक्ष प्रदेशात ज्यांनी आपल्या जीवनाने आपवरभाव विसरून, भक्तिभावाचे नंदनवन उत्थन केले, कडव्या व धर्मवेड्या मुसलमानांना हिंदूंची भावाप्रसाणे वागायला लावले, त्या साईबाबांची समृती तेवत ठेवणे हे आमचे परमकर्तव्य आहे.

स्वतःला विसरल्याशिवाय संतपण नाही. आणि तसे घडल्याशिवाय कुणाला भक्तही पण होता येत नाही भक्तीची लेबलं स्वतःला चिकवटवून, भक्त बाळपणाचा तो हा असा बाजार मांडून, आजवर कधी कुणाचा उद्धार झाला नाहीं, उद्याही होण्याची आशा दिसत नाहीं. साईबाबा शिर्डीसारख्या कुणामात राहिले व तिथं त्यांनी आपले जीवनकार्य केले व ते ६५ वर्षपूर्वी संपवून त्यांनी आपली अवतार समाप्ती केली. मोगलाईसारखा त्यावेळचा सुपीक प्रदेश सोडून, कंगाल नमर जिल्हातील एक 'नायिक व निपाणी' गाव त्यांनी आपल्या सेवेचे क्षेत्र निवडले. पण हल्लीच्या त्यांच्या भक्तांचे सेवाक्षेत्र कुठे आहे? ते कुणाची तरी निरपेक्ष अशी सेवा करतात का? शहरापलीकडे ते गेले आहेत का रहायला? ज्यांना शहरातही यांत्रिक सुखाच्या परी (पर्याय) करून करमेनाले झाले आहे अशी मंडळी खेडोपाडी जाऊन कोणचे दिवे लावणार? साईबाबांनी पाण्याने पंथ्या पेटवल्या हो नवलकथा किती दिवस सांगत बसणार? रक्ताचे पाणी करून, काबाडकष्ट करायला, राबायला, जोवर आपण तयार होणार नाही तोवर कुठलाही संत आपला उद्धार करू शकणार नाही आणि माणसाची दैत्यावस्था दूर होणार नाही. माणसामाणसातले नाते सुधारल्याशिवाय, खरा वंदुभाव प्रेमभाव जागृत झाल्याशिवाय, दैनंदिन जीवनात तो आचरणात अपल्याशिवाय शिरडीची वाटचाल केवळ निरर्थक होय. साईमहाराजांच्या तसविरीपुढे दर शुक्रवरी उदी जाळण्यापेक्षा माणूस प्रत्येकवारी आपला अहंकार जाळू लागेल, स्वतःच्या मीपणाला मूळमाती देईल तर स्वर्गस्थ साईच्या महान् आत्म्याला आपल्या छोटच्या भक्ताचा अभिमान वाटेल खास! पण या असल्या जन्या वाटेला जातो आहे कोण? प्रतिष्ठितपणा सांभाळून शिरडी, साकोरी, पंडरी इत्यादि वाच्या केल्या म्हणजे झाले. अनेक बुद्धांचे अनेक भक्त वेगवेगळे तंदू ठोकून प्रदर्शन भरवून राहिले आहेत. गुरुजींची संस्था तर टायफॉइडच्या साथीप्रसाणे प्रसार पावू लागली आहे!

साईपंथ हा काही कानकाटचा साधुंचा पंथ नव्हे. साईजी स्वतः योगी, आत्मज्ञानसंपन्न असेच होते; पण त्यांनी ज्ञानमार्गाचा अगर कर्ममार्गाचा तात्त्विक

प्रसार अगर प्रत्यक्ष प्रचार केलेला नाही. नवे ग्रंथ लिहिले नाहीत. जीवन हाच त्यांचा ग्रंथ व त्यावर आचरणाची सुवर्णक्षिरे अनंतकालाकरता त्यांनी कोरुन ठेवली आहेत हा शिलालेख समजून घेणे, उमजून घेणे, आचरणी उतरविणे हेच साईभक्तांचे परम कर्तव्य आहे.

माणस गेल्यावर त्याचं भोल कळत पण योग्य मूल्य न झाले तर साईभक्त म्हणविणारांना त्यांच्या जीवनाचे रहस्य समजले आहे का? निर्दय मनुष्य साईचा भक्त होऊ शकत नाही. प्राणीमात्रावर दया करणं हाच सनातन धर्म, साई-बाबांनी आपल्या निवडलेल्या लहानशा क्षेत्रात आचरण करून दाखविला. आमरणात लोकांवर त्यांनी दयाच केली. धर्माचे मूळ दयाच ना? दुसऱ्यांचे दुःख ते आपलेच दुःख असे मानून ते निवारण करण्याकरता यथाशक्ति झटणं, राबणं हेच साईबाबांनी केलं. भक्त त्यांना काहीही समजतात ते स्वतःला देव मानीत नसत. अनेक देवमाणसे त्याच्या सहवासात त्यांना अनन्यशरण गेल्याने परसुखात समरस झाल्याने, परदुःखाने वित्तल्यामुळे उद्धरून गेली.

‘चमत्काराचिवाय, नमस्कार नाही’ ही सर्वसाधारण माणसाची खोड साई-सारख्या सत्पुरुषाला ठाऊक होती. आणि म्हणून त्यांनी वेळोवेळी चमत्कार दर्शनाचे प्रयोग केले. तसे केल्याचिवाय मामुली माणसाला त्यांचा मोठेपणा कळलाच नसता. सिद्धी त्यांना प्राप्त होत्या; त्यांचा दुरुपयोग त्यांनी कधी केला नाही. स्वतःच्या सुखसमृद्धीसाठी त्यांनी कधीही आपली सिद्ध-शक्ती वापरली नाही अशाच सत्पुरुषाला, सिद्ध वा साक्षात्कारी म्हणतात. अरुणाचलमध्ये श्री भगवान रमण महर्षी, पैंडिचरीचे अर्रंविद घोष या महापुरुषांप्रमाणेच साई-बाबा आपले स्थान सोडून कोठे दूर गेले नाहीत. एकाच ठिकाणी राहन, लोकांना सेवेचा भवितमार्ग दाखवून, भवितयुक्त सेवा सोदाहरण समजावून देऊन साईबाबांनी १९१८ यर्यत तपाचरण केले.

साईबाबांनी खिस्त देवांप्रमाणे गिरिप्रवचन दिले नाही, बुद्ध देवांप्रमाणे ठिकठिकाणी जाऊन आपली अमृतवाणी ऐकविली नाहीं अगर शंकराचार्यांप्रमाणे अद्वैत-सागराचे अलौकिक दोहन करून मठस्थापनाही पण केली नाही.

भटक्या गोसाव्या बैराग्यांप्रमाणे साईबाबा कधी हिंडले नाहीत. आपला सारा संसार त्यांनी द्वारकामाई मशिदीत मांडला. रमण महर्षीच्या अरुणाचलम् या पर्वताचा जो संदेश तोच साईबाबांच्या शिर्डीच्या समाधीचा. तो संदेश त्यांना समजून घ्यायचा असेल, त्याने सारे धर्म सारख्या योग्यतेचे मानले पाहिजेत; आपवर भाव विसरला पाहिजे. परदुःख विमोचन, म्हणजेच परोपकार

हे आपल्या जीवनाचे ध्येय ठरविले पाहिजे - नव्हे तोच प्रधान हेतु मानला पाहिजे.

'परदुःख दर्शनाशिवाय डोळचातल्या गंगायमुनांना पाझर फुटणार नाहीं आणि मग मात्र त्यांचा प्रवाह गिरिनिझराप्रमाणे वाही!' इतके तुमचे हृदय कोभल झाले पाहिजे. फक्तराप्रमाणे कठीण अंतःकरण असतांना सत्पुरुषाच्या स्मृतीची सेवा कोण आणि कशी करणार? साईंबाबा स्वतःसाठी जगलेही नाहीत आणि मेलेहीपण नाहीत - एका भक्तांचे मरण त्यांनी स्वतःवर ओढवून घेतले व त्याला जगविले. यमर्थराजाला चकविले; नगास नग देऊन सृष्टीचा नियम पाळला. या आव्यायिकेवर का विश्वास ठेवू नये? मोगल बादशाहा बाबर याने आपल्या मरणोन्मुख मुलाला स्वतःचे आयुष्य वहाल करून त्याचे मरण स्वीकारले होते, असा ऐतिहासिक दाखला मिळतो ना? झाले तर मग; चमत्कारांना नुसती नाके मुरडून काही काम भागणार नाहीं. भक्तांसाठी मरण स्वीकारून साईंबाबांसारखे सत्पुरुष तर अमर झालेच आहेत. त्यांच्या समाधीभोवती गोळा होणारांनी त्यांची निरतिशय दधा, अहंकारशून्यता, आपथरभाव विसर्जन, परधर्मावद्वाल सहिष्णुता, हा दिव्य संदेश जर मिळविला नाही, तो आत्मलात केला नाहीं, स्वतःच्या आचरणात उतरविला नाहीं, तर आज बेफाम वहाणाऱ्या, चमत्कारलोलूप, स्वार्थी, आंधळचा साईंभक्तीचा काही एक उपयोग नाहीं.

हाच बाबांच्या समाधीचा संदेश त्यांच्या ६५ व्या पुण्यतिथी निमित्त द्यावासा वाढतो.

श्रीसाईंबाबा संस्थान, शिरडी

पांसप्टावा पुण्यतिथि सोहळा

मंत्रचूडामणि भगवान श्रीसाईंबाबांचा ६५ वा पुण्यतिथी महोत्सव शनिवार दिनांक १५-१०-८३ ते मंगळवार दिनांक १८-१०-८३ पर्यंत शिरडी क्षेत्री सांवरा होत आहे. तरी सर्व साईंभक्तांनी हेच आग्रहाचे निमंत्रण समजून चार दिवसाच्या भरगच्च कार्यक्रमास हजर राहून सर्व कार्यक्रमांना संपूर्णपणे सहकार्य यावे अशी विनती श्री. क. हि. काकरे न्यायालयधारक श्रीसाईंबाबा संस्थान शिरडी हे करतात. संस्थानच्या दादर येथील श्रीसाईंनिकेतन या कार्यालयातही रोविवार दिनांक १६ आँकटोबर रोजी दुपारी १२ वा. आरती होईल.

६५ वर्षापूर्वीची शिरडीतील विजयादशमी

० आपले अवतारकार्य समाप्त झाल्यानंतर अवतारी पुरुष निजस्वरूपात विलीन होऊन जातात. त्याप्रमाणे बाबांचे अवतारकार्य संपताच त्यांनी पण आपल्या महासमाधीचे प्रस्थान ठेवले. 'अनायासेन मरणं विना दैन्येन जीवनम्' हे या जगातील मानवाच्या उत्कृष्ट गृहस्थाश्रमाचे लक्षण सांगितले जाते. बाबांना स्वतःचा व्यक्तिगत संसार नव्हता. पण त्यांना जनार्दन ज्या जनात दिसत होता, त्या जनांच्या संसाराची काळजी ते बाहातच होते. पण त्या संसारातही त्यांना कधी दैन्य नव्हते. दक्षिणामिषाने संपत्ती त्यांच्या पायापुढे चालत येत असे आणि ते तिची खाली तितक्याच उत्कटतेने रंजत्या-गांजलेल्यांकडे व अनाथ अपंगांकडे करीत असत. तेव्हां त्यांचे देहावसानही अनायासेनच झाले. आपल्या समाधिमंदिराची त्यांनी आपल्या हाताने भक्तांकडून सिद्धता करवून घेतली होती. सारे भक्तयोग पुरविल्यावर बाबांना या जगात कोणतेच कर्तव्य उरले नव्हते; म्हणून ही देहस्थिती सोडताना त्यांना कोणत्याच प्रकारचा विषाद वाटला नाही.

श्रीसाईबाबा शिरडीत आल्यापासून त्यांच्याजवळ एक मातीची पक्की भाजलेली वीट होती. ते तिची अत्यंत काळजी घेत असत व ती रोज उशाकडे घेऊन झोपत असत. ते मशिदीत आले, तेव्हां कै. म्हाळवसापती व काशिराम किंपी तिला स्नान घालीत असत. तिची घोडशोपचारे पूजा करीत व ती नीट जपून धुनीच्या खांबाजवळ ठेवीत. रात्री तिला कपड्यात गुंडाळून बाबा उशाला घेत.

पुढे बाबांचा एक सेवक-भक्त महादू कानू फासले मशिदीचे काम करू लागला. तो पण ती वीट अत्यंत काळजीपूर्वक धुऊन श्रीधुनीमाईचा खांब व बाबांच्या कपड्याच्या पेटीच्या खाली असलेली सिमेंटची बैठक यामधील लहानशा फटीत ठेवित असे व रात्री कपड्यात गुंडाळून बाबांच्या उशाकडे ठेवी. बाबांचे त्या विटेवर फार फार प्रेम असे. ते तिला कधीही विसंबत नसत. ती वीट त्यांचा जीव की प्राण असे.

एक दिवस ती कुणाच्या तरी हातून फुटली व तिचे दोन तुकडे झाले. ही गोष्ट बाबांना कलत्यावर त्यांना अतिशय वाईट वाटले. ते अक्षरशः कळवळले. त्यांनी आपले स्वतःके थोबाड झोडून घेतले. त्यांच्या नेत्रात अशू उभे राहिले. ते रडू लागले व म्हणाले,

"माझी संगतीण गेली. मी आता रहाणार नाहीं."

आणि खरोखरीच तसे झाले. वीट दुभंगल्यापासून आठवड्यातच त्यांनी महासमाधी घेतली.

बाबांना मानमोडी हा विकार झाला होता. त्यांना ताप येत होता. त्यांनी अन्न वर्ज्य केले होते. त्यामुळे दिवसेंदिवस त्यांच्या शरीरात शक्ती मुळीच

राहिली नव्हती. त्यांना जेव्हा ताप आला होता, तेव्हा काकासाहेब दीक्षित शिरडीस होते. परंतु बाबांनी त्यांना मुबईस पाठवून दिले.

साधारणपणे सर्व धर्मच्या पद्धतीप्रमाणे एखाद्याचा अंतसमय जवळ आला. म्हणजे त्याच्याजवळ प्रार्थना किंवा धर्मग्रंथ वाचण्याची प्रथा आहे. साईवावांना आपला अंतकाळ जवळ आल्याची पूर्ण जाणीव झाली होती, म्हणूनच की काय बाबांनी शेवटच्या तीन दिवसात वजे नावाच्या एका सच्छील भक्त ब्राह्मणाला 'रामविजय रामायण' वाचण्यास सांगितले. कारण बाबा हे प्रभु श्रीरामचंद्राचे एकनिष्ठ भक्त होते. या रामविजय ग्रंथाचे एकदा वाचन झाल्यावर बाबांनी वजे कडून पुन्हा पुन्हा तीन चार वेळा रामायणाचे—रामविजयाचे पारायण करवून घेतले.

शेवटचे तीन—चार दिवस तर त्यांनी आपले उठणे बसणे हिंडणे-फिरणे हे सारे शारीरिक व्यवहार वंद करून टाकले.

पण अगदी अखेरच्या क्षणापर्यंत पूर्णपणे शुद्धीवर चांगल्या सावधस्थितीत सर्वांच्यावरोवर ते बोलत होते व आपल्या भक्तांना शोक करू नका, धोर सोडू नका, असा उपदेश करीत होते. त्यामुळे पुढे लौकरच आपल्यावर वजाघात होणार आहे याची कुणालाच कल्पना नव्हती, जाणीव नव्हती.

मंगळवार ता. १५ ऑक्टोबर १९९८ चा दिवस नेहमीप्रमाणे उगवला. दुपारच्या आरतीनंतर बाबांनी बापूसाहेब बुट्टी, जोग, नानासाहेब निमोणकर माधवराव देशपांडे ह. मंडळीना घरोवर जेवावयास पाठवून दिले. ही सारी मंडळी बाबांच्या वरोवर मशिदीत जेवत असत. पण त्या दिवशी त्यांना अशा प्रकारे घरोवर पाठवून बाबांनी या १५-१०-१९९८ रोजी विजयादशमीच्या दिवशी दुपारी २ वाजून ३५ मिनिटांनी महानिर्वाण केले.

बाबांची अगदी निकटची मंडळी बाबांच्या जवळ होती.

लक्ष्मीबाई शिंदेला त्यांनी नऊ रुपये दक्षिणा काढून दिली. ती संतुष्ट झाली. ती रोज रात्री भाकर देत असे.

इयामा उर्फ माधवराव देशपांडे ह्यारकामाईत पायरी जवळच बसले होते. त्यास बाबा म्हणाले,

"इयामा! मला आता वरे वाटत नाही. बुट्टीच्या दगडी वाड्यात आता मला घेऊन चला."

असे खीण आवाजात बाबा म्हणाले आणि तेच भगवान श्रीसाईवावांचे अंतिम उद्गार होत.

बयाजी अप्पा कोते पाटील या नावाचा बाबांचा एक निःस्सीम सेवक-भक्त बाबांच्या जवळ त्यावेळी होता. त्याच्या मांडीवर बाबांनी डोके टेकले व अखेरचा श्वास टाकला. बाबांच्या या अंतिम घडीचे वर्णन करताना श्री साईसच्चरित्रकार म्हणतात —

आयुर्दाय स्नेह सरतां । प्राणज्योती मंद होता ॥ बयाजीचे अंकावरता । देह विश्रामता पावला ॥ नाहीं पडून वा निजून । स्वस्थपणे गावीसी वैसून । ऐसा स्वहस्ते वर्ष करून । केले विसर्जन देहाचे ॥

बाबांची अंतिम क्षणाची हालचाल चालू असताना भागोजीचे त्यांचे कडे बारकाईने लक्ष होते. त्याने लगेच नानासाहेब निमोणकरांना हाक मारली. नानांनी लगेच बाबांच्या मुखात गंगोदक घातले आणि सर्वांनी “देवा देवा” असा हंवरडा फोडला. ‘देवा देवा’ असा पहिला पुकारा जेव्हां भक्त मंडळींनी केला, तेव्हां बाबांनी ‘आ’ म्हणून होकार दिला व मगच प्रयाण केले.

इकडे केवळ बाबांच्या आग्रहाखातर जी मंडळी जेवायला गेली होती, त्यांचे जेवणाकडे लक्षच नव्हते. ते कसेबसे पोटात अन्न लोटीत होते. तोच निरोप आला, की भेटीला चला. आपल्या संबंध दुखण्यात बाबा द्वारकामाईत वैसूनच असत व बसलेल्या अवस्थेतच त्यांचे देहावसान झाले.

भोजनाला गेलेल्या मंडळीना निरोप मिळताच ती धावत आली आणि बघतात तर काय सारेच काही शून्य. सगळा कारभार आटोपलेला होता. परमप्रिय पंचप्राणप्रिय बाबाजी पंचत्वात विलीन झाले होते. ते सर्वांना सोडून गेले होते.

भगवान श्रीसाईबाबांची दुःखद वार्ता वान्यासारखी चारी दिशाना पसरली. सर्वत्र एकच हाहाकार झाला. शिरडी गावातील सारी लहानथोर आवालवृद्ध स्त्री-पुरुष मंडळी आकांत करीत द्वारकामाईत धावली. आजूबाजूचे सर्व लोक अक्षरशः धावत धावत आले. सर्वत्र हाहाकार उडाला. सारेचजण दुःखाने हल्हलून आक्रोश करू लागले.

“बाबा गेले! बाबा आम्हाला सोडून गेले हो!”

शिरडीतील घरोघरी मोठी गडबड उडून गेली. सर्वांच्या उरात धडवड मुऱ होऊन सगळे जग बाबांचे अंत्यदर्शन घेण्यासाठी धावून आले.

द्वारकामाई मंडप तर गच्च भरून गेला. बाबांचा पाठिव देह पाहून सर्वांचे कंठ दाढून आले.

श्रीसाईचे महानिर्वाण होण्याच्या अगोदर म्हणजे शके १८३८ च्या विजयादशमीची गोष्ट. त्या दिवशी संध्याकाळी सूर्यस्ताच्या सुमारास बाबांनी एका-एकी जमदग्नीचे रूप प्रगट केले. अंगातली कफनी आणि डोईचे फडके काढून ते धुनीत टाकले. लंगोट होता तो पण फेडला व स्थाचीही अग्नीला आहूती दिली आणि दिगंबर होऊन ते म्हणाले,

“करा रे आता निदान । मी मुसलमान, की हिंदू!”

ज्या कुणाला शंका असेल ती त्याने आताच फेडून घ्यावी, असे ते मोठ-मोठचाने ओरडून सांगू लागले. हा देखावा पाहून सगळेजेण गडबडले होते. तो दिवस त्यांचा चावडीवर झोपण्यास जाण्याचा होता. वाजत-गाजत त्यांची मिरवणूक जाणार होती, पण पाहातात तो हे काय?

रक्तपिती ज्ञालेला भागोजी शिंदे नावाचा एक व्याधिष्ठ भक्त त्यांच्या-
जवळ नेहमी असे, तो थीर करून पुढे ज्ञाला व त्याने विचारले,
“महाराज आज शिलंगणाचा दिवस आणि हे काय?”

“बाबा म्हणाले,
“हे च माझे शिलंग”

आणि असे म्हणून त्यांनी आपला सटका घेऊन सणसण जमिनीवर हाणला.
अशा परिस्थितीत तीन-चार तास गेले. रात्री बारा वाजले तेव्हा कुठे स्वारी शांत
झाली. नवाकोरा लंगोट ते नेसले, नवी कफनीही त्यांनी परिधान केली, डोक्यालाही
एक शुभ फडके वांधले व नंतर नेहमीप्रमाणे मिरवणुकीने ते चावडी वर गेले.

या घटनेने त्यांनी असे सूचित केले, असे म्हणतात की भवसागर सीमो-
नंदनाम दसरा हाच चांगला मुहूर्त होय.

या घटनेनंतर मध्ये एकच वर्ष गेले व दुसऱ्या वर्षी दसन्याच्याच दिवशी
बाबांनी अशा प्रकारे देह ठेवला. या घटनेची आठवण शिरडीकरांना झाली.
अशा प्रकारच्या बाबांच्या आठवणी याप्रसंगी जो तो सांगू लागला.

१९१८ सालची विजयादशमी हा आपल्या प्रयाणाचा मुहूर्त म्हणून बाबांनी
उरुविला होता, असे आणखीन एका गोष्टीवरून दिसून येते. शिरडीचे ग्राम
पाटील रामचंद्र दादा हे एकदा खूप आजारी पडले. त्यांचे दुखणे खूप जोरावले.
वेदना असहच झाल्या. अशा स्थितीत एका मध्यरात्री त्यांना आपल्या उशाशी
माईबाबांची मृत्ति दिसली. पाटील दीनवाणीने बाबांना उद्देशून म्हणाले,

“बाबा, आता मला हे दुखणे नाही हो सोसवत मरण केव्हां भेटेल याची
मी वाट पाहातो आहे.”

त्यावर बाबा अत्यंत दयार्द्र स्वरात म्हणाले,

“अरे, तू काही काळजी करू नकोस. तुझ्यावरचे गंडांतर टळले. तुला
काही भीती नाही, परंतु तात्याची (तात्या गणपत पाटील कोते) मला मात्र
घडगत दिसत नाही; शके १८४० च्या विजयादशमीला (सन १९१८)
तात्या अक्षयपद पावणार खास. पण हे त्याला सांगू नकोस. उगीच तो मनाशी
मुरत राहिल.”

त्या दिवसापून रामचंद्र पाटील वरा होत गेला. बाबांनी सांगितलेली
भविष्यवाणी त्याने फक्त बाळा शिष्याच्या कानावर घातली होती. आणखीन
कोणाकडे तो बोलला नव्हता.

शके १८४० चा भाद्रपद सरला आणि खरोखरच तात्याबाने विछार
धरला आणि आता आश्विन मास डोकावू लागण्याच्या आधी बाबांनाहा
शिरशीरी भरली, तात्यावाला दुखण्याच्या यातना फार होत. पण त्याचे चित्त
भाईव बाबांच्या स्मरणात गुंतलेले असे. इकडे बाबांचे दुखणे वाढले. दसरा

जवळ आला, तसा रामचंद्र पाटील व बाळा शिंपी यांना भयाने घाम सुटला.
दसन्याला तात्याची नाडी अगदी मंद झाली. भान पण गेले ...

पण नवल असे, की इकडे त्याच दिवशी बाबांनी देह ठेवला आणि तात्या
आजारातून वाचून हळूहळू वरा झाला. या घटनेसंबंधी साईसच्चित्रिकार
लिहितात :

असें-पुढे नवल वर्तले । तात्याचेंहि गंडांतर टळले ।

तात्या राहिले, बाबाच गेले । जणू मोबदला केले की ॥

पाहा आता बाबांची वाणी । नांव दिधले तात्याचे लावुनी ।

केली तयारी निजप्रयाणी । वेळा न चुकवुनी अणुभरा ॥

तेव्हां सांगावयाची गोष्ट, अशी की बाबांनी आपल्या महासमाधीची
वेळ अगोदरच ठरवून ठेवली होती, हे निश्चित.

श्रीबाबांच्या देहावसानाने कट्टी दुःखी झालेल्या साईभक्तांचा पद्धिला
दुःखावेग ओसरल्यावर आता बाबांच्या देहाचे काय करावे, हा विचार सुरु
झाला. बुट्टींच्या वाड्याच्या चौकात ठेवावे, असे बाबांचे पूर्वीचे सांगणे होते;
पण आता मुसलमान भक्त म्हणू लागले, ते मुसलमानांच्या कबरस्त्तानात
नेऊन पुरु या. पण तिथले ग्रामपाटील श्री. रामचंद्रदादा हे मोठे करारी
होते. ते म्हणाले,

असोत तुमचे विचार काही । समूळ काही आस्हां ते मान्य नाही ।

वाड्याबाहेर इतरां ठायी । क्षणभरही साई ठेवू नये ॥

आणि मग सारेजण गप्प बसले. तरीपण दोन दिवस भयंकर वादावादी
झाली, तेव्हां काकासाहेब दीक्षितांनी कलेक्टरसाहेबांना तार पाठवून त्यांची
मदत घेतली. त्यांनी सांने नावाच्या मामलेदाराकडे हा निवाडा करण्याचे
काम सोपविले. त्याने लोकांची मते घेतली, ती हिंदूच्या बाजूने अधिक पडली
व शेवटी बाबांचा देह बुट्टींच्या वाड्यात समाधीसाठी नेण्याचे ठरले; व
वादावादी थांबली.

श्रीसाईबाबांची समाधी ही बाबांनी निर्वाणापूर्वीच बांधवून घेतली होती.
नागपूरचे प्रसिद्ध साईभक्त श्रीमंत गोपालराव उर्फ भाऊसाहेब बुट्टी यांच्या
मनात शिरडीला आपल्या मालकीचा स्वतंत्र वाडा असावा, असे आले. बाबांनी
त्यांना स्वप्नात येऊन वाडा आणि देऊ दोन्ही उभारा, अशी आज्ञा केली
होती. त्याप्रमाणे वाडा उभा झाला. बाबांनी बांधकाम मंजूर केले होते. या
वाड्याच्या गाभान्यात श्रीमुरलीधराची मूर्ति एका चौकावर सिहासन करून
बसवावी, असे त्यांच्या मनात होते. त्यालाही बाबांची अनुमती मिळाली होती.
पण त्याचवेळी बाबा म्हणाले होते,

देऊळ पूर्ण ज्ञालियावरी । येऊ को बस्तीस आपणहो ॥

ज्ञानेव ते असेही म्हणाले होते -

वाडा पुरा ज्ञालिया पाठी । आपुलेसाठीच तो लावू ॥

आणि काय चमत्कार ही कामे पूर्ण होत असतानाच वाबांनी इहलोकाचा
न्याग केला व त्यांनी सांगितल्या प्रमाणेच त्यांचे परमपवित्र असे शरीर वाढ्या-
क्या गाभान्यात ठेवण्यात आले. साईसच्चरित्रकार म्हणतात :

मग ते पवित्र साई शरीर । जाहले गाभारियामाजी स्थिर ॥

वाडा जाहला समाधिमंदिर । अगाध चरित्र साईचे ॥

थीबाबांच्या देहाला भूमातेच्या उदरीच का स्थान देण्यात आले. अनिसंस्कार का करण्यात आला नाही, याचे कारण तर हिंदू पद्धतीत संन्याशाता
अंगी समाधीच देत असतात. वाबा लौकिक संस्कारांच्या पलिकडचे असल्यामुळे
वाच्यार्थाने संन्याशी नव्हते हे खरे, तथापि रुद्धार्थाने ते खरे संन्यस्त होते आणि
दुनरे कारण असे, की त्यांच्या भक्तांत त्यावेळी हिंदूप्रमाणे मुसलमान भक्तांनी
वरेच होते, तेव्हां त्यांच्या पद्धतीप्रमाणे त्यांचा देह भूमिगत केल्याने त्या जमा-
तीलामुद्धा थोडे वरे वाटावे.

वाबा महासमाधीस्थ ज्ञालियावर त्यांच्या पार्थिव देहावर फुलांच्या राशीच्या
राशी पडल्या. हजारो लोक 'साईबाबा' असे म्हणत आक्रोशात होते. तो सारा
प्रसंग हृदयाला पीळ पाडणारा होता.

- आणि अगदी याच वेळी शिरडीत मुसलधार पाऊस सुरु झाला. एका
महान संताचे स्वर्गात स्वागत करण्यासाठी जणू आकाशात गडगडाट झाला;
व विजा चमकू लागल्या. दुःखावेग आवरून लोक घरोवरी परतले.

हिंदुपद्धतीप्रमाणे बरोबर तेराव्या दिवशी श्रीबाबांचे उत्तरनिधान (शाद्व)
करण्यात आले, तिलांजली, पिंडप्रदान, मासिक श्राद्ध इत्यादी विधी यथाज्ञास्त्र
ग्रामस्थ ज्ञाम्हणांच्या सहकाऱ्याने करण्यात आला. हा सगळा कार्यक्रम यथोचित
असा साकोरीच्या श्री उपासनी महाराजांच्या उपस्थितीत पार पडला. ब्राह्मण-
भोजन, अन्नसंतर्पण, दक्षिणाप्रदान इत्यादीसाठी शेकडो सूपये भक्तांनी खर्च
केले. मुव्हईतील विलेपाले येथेल्या श्री. शामराव जयकर यांनी वाबांच्या ह्यातीत
वाबांना विनंती करून आपल्या सफाईदार कुंचल्यातून उत्तरवलेली बाबांची
छानदार प्रतिमा वाबा द्वारकामाईत जिथे कठड्यावर हात टेकून बसत असत,
तिथे स्थानापन्न करण्यात आली. ती पाहून साई प्रत्यक्ष इथेच आहेत अशी
भावना होते.

जाहली साईवेह निवृत्ति । प्रतिमा-दर्शने होय अनुवृत्ति ॥

वाढे निजभक्त भावार्थी । पुनरावृत्ति ही मूर्त ॥

श्रीसाईमहाराज निवाण पावले किंवा अदृश्य झाले, तरी पूर्वीचे दत्तावतार श्रीनृसिंहसरस्वतीस्वामी गाणगामुरीदी स्थानी आणि श्रीअक्कलकोटस्वामी अक्कलकोटी किंवा रामदास तुकारामाची संत त्यांच्या निवाणस्थळी गुप्तरूपाने वास करीत असतात, ही जशी अनेकांची श्रद्धा आहे, तशीच वाबा शिरडीत गुप्तरूपाने वास्तव्य करून आहेत, अशी वावांच्या भक्तांचीही गाढ श्रद्धा आहे. श्रीसाईबाबा गुप्तरूपाने आजमुद्धा शिरडीतच आहेत व एकनिष्ठ भक्तांचे मनोरथ ते पूर्वीप्रमाणेच पुरे करीत असतात.

श्रीरामदासस्वामींनी मृत्युनिरूपण करताना महान वीर, योद्धे, मुत्सदी, राजेमहाराजे, पंडित, शास्त्रज्ञ इत्यादी सर्व हे जग सोडून जातात. मृत्यु कुणाचीही गय करीत नाही. फक्त एकच राहातात, ते कोण? तर स्वरूपाकार आलेले संत. कारण त्यांनी ज्ञानयुक्त होऊन मृत्युला जिकलेले असते असे म्हटले आहे.

सामान्य लोकांच्या बावतीत मृत्युनंतर व्यक्तीचा लिंगदेह काही काळ तरी अंतराळात बावरत असतो आणि तो आप्तेष्टांना व प्रेमीजनांना मधून मधून भेट देतो, असे त्या शास्त्रातले तज्ज्ञ सांगतात, आणि अनेकांच्या ते अनुभवासही येत असते. श्रीसाईबाबांसारख्या संतांच्या किंवा अवलियांच्या बावतीत हाच नियम लावला, म्हणजे त्यांच्या प्रयाणानंतरही काही काळ- तरी त्यांचा लिंगदेह त्यांच्या भक्तांच्या मनोकामना पूर्ण करीत असतो, असे मानण्यास हरकत नाही. या दृष्टीने बाबांच्या प्रयाणानंतर त्यांचे नामस्मरण किंवा समाधिपूजन दर्शन इ. गीष्ठी त्यांच्यावर एकनिष्ठ श्रद्धा ठेवणाऱ्या भक्तांना लाभदायक ठरलेल्या आहेत. असे जे त्यांच्या चरित्रात सांगितले आहे त्यावर विश्वास ठेवण्याला मुळीच हरकत नाही. श्रीसाई समर्थ रामदास-स्वामी यांच्यानंतर अवध्या दोन शतकाच्या आतच सच्चिदानन्द विश्वंभर श्रीअवधूत दत्तात्रेयांनी श्रीसद्गुरु साईबाबांच्या रूपाने या भूमीवर पुन्हा अवतार घेतला व १८३८ पासून १९१८ पर्यंतच्या ८० वर्षांच्या कालखंडात हिंदुमुसलमानांना सन्मार्गाला लावण्याचा यत्न केला. खरोखरच श्रीसाईबाबा हे महान पुरुष होऊन गेले.

श्रीसाईबाबांचे महानिवाण झाले त्या दिवशी रात्री मुवईचे प्रसिद्ध साई-भक्त श्री. हनुमान प्रसाद जोशी यांच्या घरातील बाबांची तसबीर एकाएकी गदगदा हलू लागली. पाल्यांच्या श्री. माधवराव दीक्षितांना नाशिकच्या एका महान योग्याने चिरसमाधि घेतल्याचे स्वप्न पडले. पंढरपूरास दासगणनाही असेच स्वप्न पडले. आणि दुसऱ्या दिवशी लक्ष्मण भट नावाच्या एका साई-भक्तास दृष्टांत झाला. सांताकूळाला रहाणाऱ्या सौ. प्रधान यांच्या बहिंगीला 'ट्रॉकेतील पिवळा पित्तांबर समाधीवर धालण्यासाठी पाठव' असा दृष्टांत झाला,

तर काकासाहेब महाजनी नामक साईसेवकाला 'ऊठ माझा तेरावा दिवस आहे तो तू कर.' असे स्वप्न पडले.

बाबांच्या जवळ नेहमीच एक लहानसे बोचके असे. त्याला ते कुणालाही हात लावून देत नसत त्यांच्या महानिर्वाणानंतर ते उघडून पाहता त्यात काशीरामने प्रथम दिलेली हिरवी कफनी व हिरवी टोपी सापडली, तर माधवराव देशपांडिचांकडून बाबांची चिलीम व सटका मिळाला.

श्रीसाईबाबा आज शरीररूपाने जरी नसले, तरी त्यांनी आपल्या निरन्तराळचा भक्तांना मागच्या किंत्येक जन्मांची ओळख करून दिलेली आहे. अर्थात वावा पृथ्वीवर सारखे येत आहेत; असतातच त्यांनी सर्व भक्तांना सांगूनच ठेवलेले आहे.

जरी हे शरीर येलो मी टाकून। तरी मी धावेन भक्तांसाठी।
नित्य मी जिवंत जाणा हेचि सत्य। पाहावी प्रचीत अनुभवे ॥
बाबांचा हा अनुभव अनेक असंख्य भक्तांना जगभर येत आहे.

बाबांची फुटलेली वीट महादू फासलेने जशीच्या तशीच बाबांच्या बुट्टी-वाड्यातील समाधीत त्यांच्या उशाकडे ठेवली आहे, असे पुढे कै. माधवराव देशपांडे उर्फ 'श्यामा' व कै. तात्या पाटील कोते यांनी सांगितले. बाबांची ही वीट भक्तशिरोमणि पुळिकाने श्रीकृष्ण भगवानांना पंढरी क्षेत्रात बसावयास स दिलेल्या विटेचे व श्रीपांडुरंग त्या विटेवर उभे आहेत तिचे दर्शक असून वावा हे विठ्ठल-कृष्ण स्वरूप होते, असे सिद्ध होते. श्रीपांडुरंगाने वीट पायाखाली घेतली व बाबांनी ती उशाकडे घेतली, हाच काय तो फरक.

श्रीसाईबाबांचे महानिर्वाण ज्ञाल्यावर बरोबर चौदा दिवसांनी म्हणजे २८ आँकटोबर १९१८ रोजी बाबांचे भक्त, सेवक श्रीनानावल्ली महाराजही यैगंवरवासी झाले. ते बाबांचे मुसलमान भक्त होत.

श्रीबाबांचे आणखीन एक मुसलमान भक्त होते. त्यांचे नाव होते फकीर रोहिला. त्यांच्या तोंडामध्ये नेहमी 'अल्ला हो अकबर' हाचा काय तो शब्द असे. रात्री अपरात्रीसुद्धा शिरडीतील रस्त्यावरून 'अल्ला हो अकबर' हे मोठ-मोठाने ओरडत फिरत व त्यामुळे शिरडीकरांची झोपमोड होत असे व त्या बद्दल अनेक शिरडीकरांनी बाबांकडे त्यांच्याबद्दल तकार केली होती. पण तो आपला देवांचे नाव घेतो आहे, असे त्यांनी लोकांना सांगितले.